

Қазақстанның бәсекелестік артықшылығы ұлттық туристік игілік болып табылады, ол тарихи, сәулет, мәдени және табиғи мұраның бірегей объектілерімен, сондай-ақ рекреациялық әлеуетпен түсіндіріледі.

Қазақстан Республикасында этнотуризмді дамытуға үлкен көңіл бөлінеді, Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауында "туризмді, әсіресе экологиялық және этнографиялық туризмді экономиканың маңызды саласы ретінде дамытуға ерекше назар аудару керек" деп атап көрсеткені кездейсоқ емес [4]. Туризмнің бұл түрі болашақта оның бірегейлігі мен ерекшелігіне байланысты үлкен сұранысқа ие болады, өйткені қазіргі уақытта этникалық әртүрлілік биологиялық әртүрліліктің жоғалу қарқынына сәйкес келетін жылдамдықпен азаяды.

Қазақстанда туризмге салынған инвестиция ел тарихындағы рекордтық көрсеткішке жетті - 153,7 миллиард теңге. Бұның өзінде, қаржы ресурстарының шектеулілігіне байланысты 10 республикалық бағыт және 50 туристік бағыт таңдалды, олар Қазақстанның туризм картасына енгізілді.

Қазақстандағы этнотуризмді дамыту жолында археологиялық ескерткіштерге қалалар, ежелгі қорымдар, ежелгі қоныстардың қорғандары, бекіністер, тас мүсіндер, көне заттар, жартастағы суреттерді шетелдік туристерге таныстыра отырып этнотуризмді қолға аламыз.

#### Әдебиеттер

1. Вуколов В.Н. Халықаралық туризмнің тарихы және теориясы. Астана, 2007.
2. Карбетова Ш.Р. Проблемы и стратегические приоритеты развития индустрии туризма в Казахстане: Монография. Алматы: «Жания-Полиграф», 2018. -120 с.
3. Имангулова Т.В., Прокофьева М.А. Развитие этнического туризма в Казахстане // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2016. – № 8-3. – 451-455 б.

Жеңісбай С.Б., 2 курс (академик Е.А.Бөкетов атындағы ҚарУ)  
Ғылыми жетекші – э.ғ.м., аға оқытушы Ескерова З.А.

#### БЕНЧМАРКИНГ- САПАНЫ БАСҚАРУДЫҢ ӘМБЕБАП ҚҰРАЛЫ

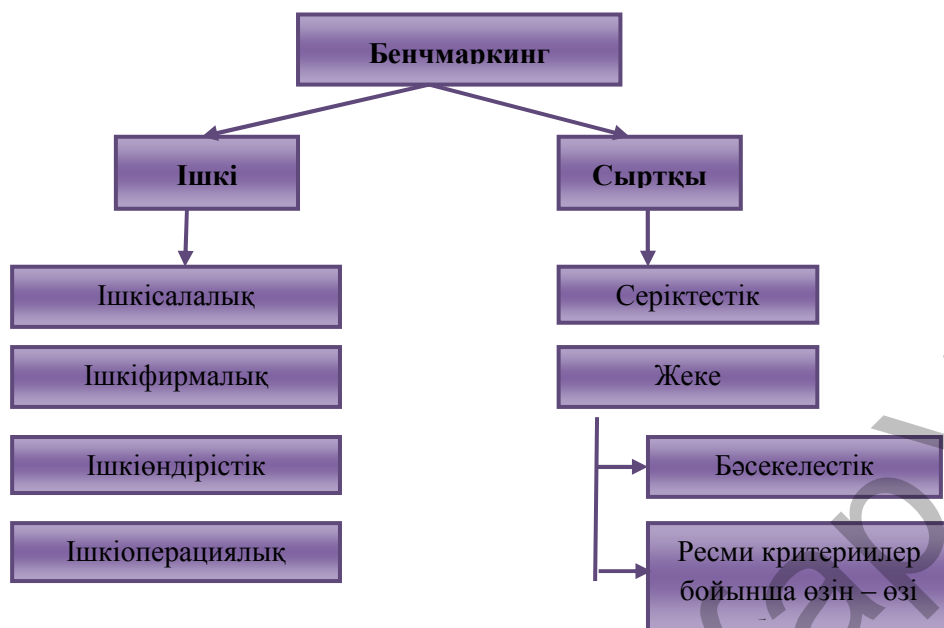
Қазіргі таңда талаптарды әзірлеу мен нақты мақсат қоюдың танымал әдісі бұл - бенчмаркинг. Сапа менеджментіндегі бенчмаркинг ұғымы бәсекелестер мен нарық көшбасшылары арасында ең тиімді шешімдерді талдау мен іздеуді білдіреді. Сондықтан да сапаны басқарудағы бұл әдістің маңыздылығы өте зор.

Бұл әдіс көптеген елдерде өзін тиімді және сенімді деп дәлелдеді және біздің елімізде де оған сұраныс артып келеді. Тәжірибеде осы бенчмаркингтік стратегияны ең алғаш рет Херох компаниясы қолданылған. Олар өсіп келе жатқан бәсекелестік жағдайында бірінші болып нарықтағы мінез-құлықтың ең тиімді және бәсекеге қабілетті стратегиясын әзірлеу мақсатында бәсекелес өндірістерді терең талдау әдісін қолданды.

Сапаны жоғары деңгейге жеткізудің бірден – бір құралы бенчмаркинг екенін жоғарыда айтылған болатын. Жалпы, халықаралық және отандық тәжірибеде осы салада айтарлықтай тәжірибе жинақталған. Бенчмаркингтің негізгі түрлерін жіктеу белгілерінің бірі бойынша жүйелеуге болады. Олардың кейбіріне тоқталайық (сурет 1).

Сапаны басқарудағы сыртқы серіктестік бенчмаркинг. Бұл жағдайда екі бәсекелес фирма бірқатар келісімдерге қол қояды және өндіріс әдістері мен бір-бірінің басқару шешімдерін зерттейді. Жарияламау туралы қажетті құжаттарға қол қойылады, кепілгерлер келісіледі және т.б. бұл толық және терең зерттеу, сондай-ақ өндірістің немесе басқарудың кейбір аспектілерін зерттеу болуы мүмкін.

Айта кету керек, сапаны басқарудағы бенчмаркингтің ең үлкен әсеріне жанама бәсекелестігі бар компаниялар қол жеткізеді. Мысалы, егер бір компания ұялы телефондарды, ал екіншісі, мысалы, модемдерді шығарса, онда технологиялық және ұйымдастырушылық жақындық бір-бірінен ең тиімді шешімдер мен өндіріс пен басқару құрылымдарын алуға мүмкіндік береді. Ұзақ мерзімді ынтымақтастықпен сапа менеджменті жүйесінде бенчмаркинг одан да үлкен нәтижелер әкелуі мүмкін. Бұл жағдайда екі компания да ұқсас, бірақ әлі де әртүрлі өзгерістер енгізу туралы шешім қабылдаған кезде мүмкін болады.



Сурет 1. Бенчмаркингтің негізгі түрлері

Сапаны басқарудағы жеке бәсекелі бенчмаркинг. Бұл бәсекелестер мен нарық көшбасшыларын зерттеу кезінде сапа менеджменті жүйесінде бенчмаркингтің неғұрлым күрделі нұсқасы. Өткені қажетті ақпараттар қол жетімді болғанымен, бұл жол көп уақытты қажет етеді. Егер бұл өндіріс сипаттамаларына сәйкес бөлінген топ болса, тиімдірек болады. Егер бәсекелестерді келісімшарттар мен серіктестік келісімдерсіз салыстыру қажет болса, онда мұндай қызметтерді кәсіби түрде көрсететін компанияны жалдаған дұрыс. Бұл процесті бірнеше есе жылдамдатады және қысқа мерзімде дайын есепті алуға мүмкіндік береді.

Осылайша, жоғарыда айтылғандардың бәрін қорытындылай келе, бүгінгі күні бенчмаркинг компанияны басқарудың ажырамас бөлігі болып табылады деп қорытынды жасауға болады. Ол сапаны басқаруда ерекше мәнге ие, бұл сапа деңгейін үнемі бақылауға, тауарлар өндірісі мен қызмет көрсетудегі соңғы тенденцияларды бақылауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, бұл құрал оны пайдаланатын компанияларға тікелей зерттеуге, жаңалықтарды көруге, басқа компаниялардың ең жақсы тәжірибесін алуға мүмкіндік береді, өйткені ол бастамашы компания мен бенчмаркинг бойынша серіктес компания арасындағы ынтымақтастықты қарастырады.

#### Әдебиеттер

1. Шмелева, Е. И. Бенчмаркинг в области качества продукции и услуг / Е. И. Шмелева, Н. Б. Губер, О. В. Богатова. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2015. — № 3 (83). — С. 256-259.

2. Ақынбеков Е.Қ., Жаппарова А.Қ., Онлабекова А.Т., Туралина М., Султанов С.Д. Сапаны басқару және бақылау, ЭВЕРО. – Алматы, 2016

Иванова К.Е., 1 курс (Карагандинский университет Казпотребсоюза)  
 Научный руководитель – PhD, доцент Джазыкбаева Б.К.

#### ОСОБЕННОСТИ ДЕЛОВОГО ПРОЦЕССА В ОРГАНИЗАЦИЯХ

Развитие бизнеса зависит от взаимосвязанных операций, процедур и услуг. Невозможно представить завод без снабжения сырьем, без их переработки, без работников за машинами и бухгалтерами.

Предприятие – это замкнутая система, которая служит целостным организмом. Чтобы все работало правильно, нужен главный мозг – опытный менеджер, который будет следить за совместимостью всех бизнес-процессов.

Если рассматривать с экономической точки зрения, взаимосвязь всех возможных мер, при которых экологические ресурсы обрабатываются как конечный продукт для потребителя, называется